

Chillul Hashem: A new model of business ethics

1. Talmud Bavli, Yoma 86a

R. Matthia ben Cheresh asked R. Eleazar b. Azariah in Rome: have you heard about the four kinds of sins, concerning which R. Ishmael has lectured? He answered: They are three, and with each is repentance connected —

If one transgressed a positive commandment, and repented, then he is forgiven, before he has moved from his place; as it is said: Return, O backsliding children.

If he has transgressed a prohibition and repented, then repentance suspends [the punishment] and the Day of Atonement procures atonement, as it is said: For on this day shall atonement be made for you ... from all your sins.

If he has committed [a sin to be punished with] extirpation or death through the Beit Din, and repented, then repentance and the Day of Atonement suspend [the punishment thereon], and suffering finishes the atonement, as it is said: Then will I visit their transgression with the rod, and their iniquity with strokes.

But if he has been guilty of *chillul Hashem*, then penitence has no power to suspend punishment, nor the Day of Atonement to procure atonement, nor suffering to finish it, but all of them together suspend the punishment and only death finishes it, as it is said: And the Lord of hosts revealed Himself in my ears; surely this iniquity shall not be expiated by you till you die. What constitutes *chillul Hashem*?

Rav said: If, for example, I take meat from the butcher and do not pay him at once. Abaye said: We have learned [with regard to *chillul Hashem*] that this only applies in a place where one does not go out to collect payment, but in a place where one does go out to collect, there is no harm in it [not paying at once]. Ravina said: And Matha Mehasia is a place where one goes out collecting payments due. Whenever Abaye bought meat from two partners, he paid money to each of them, afterwards bringing them, together and squaring accounts with both.

R. Yohanan said: In my case [it is a profanation if] I walk four cubits without [uttering words of] Torah or [wearing] tefillin.

Isaac, of the School of R. Yannai, said: If one's colleagues are ashamed of his reputation, that constitutes a *chillul Hashem*. R. Nahman b. Isaac commented: E.g. if people say, May the Lord forgive So-and-so.

Abaye explained: As it was taught: And you shall love the Lord your G-d, i.e., that the Name of Heaven shall be beloved because of you. If someone studies Scripture and Mishnah, and attends on the disciples of the wise, is honest in business, and speaks pleasantly to people, what do people then say concerning him? 'Happy is the father who taught him Torah, happy is the teacher who taught him Torah; woe unto people who have not studied the Torah; for this man has studied the Torah look how fine his ways are, how righteous his deeds! Of him does Scripture say: And He said unto me: Thou art My servant, Israel, in, whom I will be glorified. But if someone studies Scripture and Mishnah, attends on the disciples of the wise, but is dishonest in business, and discourteous in his relations with people, what do people say about him? 'Woe unto him who studied the Torah, woe unto his father who taught him Torah; woe unto his teacher who taught him Torah!' This man studied the

תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

שאל רבי מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה ברומי: שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר: שלשה הן, ותשובה עם כל אחד ואחד.

עבר על עשה ושם - אינו זז משם עד שמוחלין לו, שנאמר +ירמיהו ג+ שובו בנים שובבים.

עבר על לא תעשה ועשה תשובה - תשובה תולה, ויום הכפורים מכפר שנאמר +ויקרא טז+ כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם.

עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורין ממרקין, שנאמר +תהלים פט+ ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם,

אבל מי שיש חילול השם בידו - אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין, ומיתה ממרקת, שנאמר +ישעיהו כב+ ונגלה באזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה לכם עד תמותון. היכי דמי חילול השם?

אמר רב: כגון אנא. אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר. אמר אביי: לא שנו אלא באתרא דלא תבעי, אבל באתרא דתבעי - לית לן בה. אמר רבינא: ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא. אביי כדשקיל בישראל מתרי שותפי יהיב זוזא להאי זוזא להאי, והדר מקרב להו גבי הדדי, ועביד חושבנא.

רבי יוחנן אמר: כגון אנא דמסינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין.

יצחק דבי רבי ינאי אמר: כל שהבירוי מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם) +מסורת הש"ס: [היכי דמי+] אמר רב נחמן בר יצחק: כגון דקא אמרי אינשי שרא ליה מריה לפלניא.

אביי אמר: כדתניא, +דברים ו+ ואהבת את ה' אלהיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר +ישעיהו מט+ ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכווערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר +יחזקאל לו+ באמר להם עם ה' אלה ומארצו יצאו

Torah: Look, how corrupt are his deeds, how ugly his ways; of him Scripture says: In that men said of them,: These are the people of the Lord, and are gone forth out of His land.

2. Rambam, Mishneh Torah, Laws of the Fundamentals of the Torah 5:11

There are other behaviors which fall in the category of *chillul hashem* and this applies when a person who is great in Torah scholarship and renowned for piety acts in such a way that cause people to murmur against him, although they are not transgressions, he thereby desecrates the Name. For example, **he buys and does not pay immediately or he has money but instead of paying immediately he buys on credit... the greater the scholar he is the stricter he must be with himself to go beyond the letter of the law.** However, if the scholar is strict with himself, and speaks with others pleasantly, and mixes with them, and greets them cheerfully, and when insulted he does not respond in kind, and respects people even if they denigrate him, and **conducts his business affairs faithfully**, and does not spend too much time in the company of boorish people... and is always seen studying Torah, wrapped in a *tallit* and crowned with *tefillin*, and everything he does is beyond the letter of the law (provided he does not go to extremes and make himself insane) so that every person praises him, loves him, and cherishes his deed- such a person sanctifies the Name...

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה יא

ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם, ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילול את השם כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר, והוא שיש לו ונמצאו המוכרים טובעין והוא מקיפן, או שירבה בשחוק או באכילה ושתייה אצל עמי הארץ וביניהן, או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס, וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפניו משורת הדין, וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה, ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפניו משורת הדין, והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם, עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר.

3. Responsa, Ezrat Cohen, Even HaEzer 105

At first it appears that the additional strictures around *marit ha'ayin*, for example it even applies in a place when no others can see, are because it represents an aspect of *chillul hashem*. It will appear as though one is wantonly sinning in the eyes of other Jews watching. Therefore, *marit ha'ayin* applies even if it would be considered a *gezera l'gezera* (an additional unnecessary restriction) or even in the case of a rabbinic prohibition.

שו"ת עזרת כהן (ענייני אבן העזר) סימן קה

לכאורה ה' נראה בחומר האיסורים שמפני מראית העין, - דאריא"ר כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור, אע"פ שבמציאות אין בו בענין זה מראית העין כלל, שבת סד ע"ב - שהוא מצד חילול - השם שבאפקירותא של העבריינות אשר לעיני ישראל הרואים, ואשם /ואשר/ על כן לא שייכא בהם ההבחנה של גזירה - לגזירה, וגם באיסורי דרבנן שאסרו חכמים מפני מראית העין

4. שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן כט

באיסור למוסדות תורה ליקח מהממשלה יותר מכפי התנאים שקבעה.

הנה בדבר עניני החסד אשר הממשלה שלנו ארצות הברית שבאמעריקה /שבאמריקה/ שהשם יתברך ברחמיו המרובים על שארית הפליטה מיהודי כל מדינות יוראפ /אירופה/ ושארית גדולי התורה ותלמידיהם הביאנו לכאן ונוסדו מקומות התורה ישנים שמיוראפ וגם חדשים, וע"י שמלכות של חסד זו שכל מטרתה הוא להטיב לכל תושבי המדינה המציאה כמה ענינים של פראגראמען לעזור לתלמידים שבכל בתי הספר שבמדינה שיוכלו ללמוד ולהתגדל בלמודם, שגם מוסדות התורה יש להם עזרה גדולה לתלמידיהם, ודאי כל ראשי הישיבות והמנהלים והתלמידים מכירים בכל טובות המדינה ומברכים לשלום המדינה ולכל העומדים בראשה בכל הברכות.

אבל ודאי אנחנו מוזהרים מהשם יתברך שצונו בתורתו הקדושה להזהר מליקח יותר מכפי שתנאי הממשלה קבעו ליתן אף שיכולים להשיג יותר מאיזה פקידים שירצו להטיב להם שלא כהתנאים הקבועים וכ"ש שאסור לשקר במספר התלמידים וכדומה, שלבד שהוא איסור גזל הרי איכא בזה גם איסורים הגדולים של אמירת שקרים וכזבים וגניבת דעת, וגם חלול השם ובזיון התורה ולומדיה ואין בזה שום הוראת היתר בעולם וכמו שהקב"ה שונא גזל בעולה כן הקב"ה שונא בתמיכת התורה ולומדיה ע"י גזל, ואיכא בזה גם משום רודף את גדולי התורה ותלמידיהם הנוזהרים ביותר משמץ גזל וכדומה. ואף שח"ו לא נחשדו ראשי הישיבות והמנהלים שהם יראי שמים לעבור על איסורי גזל ואמרי שקר וכזב וגניבת דעת ולא על דינא דמלכותא בשום הוראת היתר בעולם, כי יודעים מחומר האיסורים ומעונשי שמים הגדולים בזה ובבא, והוא כנגד כל תכלית יסוד הישיבות והלמוד שם להתלמידים להיות יראי ה' באמת ולהזהר באיסורי ממון ביותר, מ"מ מצאנו לנכון לעורר בזה כדי להשגיח ביותר גם על המתנדבים שמביאין נדבותיהם להחזקת התורה שלא יגרמו גזל והפסד ממון להמדינה שלא כדיני התורה ודיני הממשלה שלא יכשלו אף שלא מדעת בחטאים הגדולים האלו, ולכל הנזהרים ביותר תבא עליהם ברכת טוב ויצליחו במוסדות התורה להרבות תלמידים יראי שמים אשר הוא ברכה גדולה גם להמדינה, כאשר ידוע ומפורסם לכל אשר תלמידי הישיבות הם המוזהרים ברוך השם מהאזרחים במדותיהם ובמעשיהם הטובים. משה פיינשטיין.